

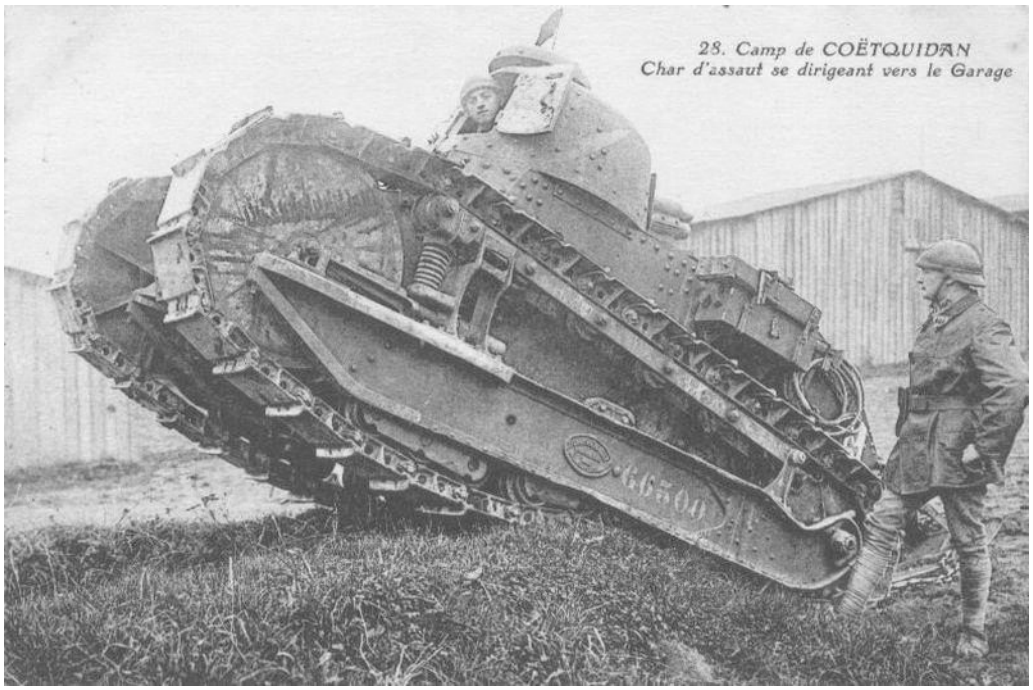
Asko Itkonen

Ranskan tankit 1915-1950

Ranskan panssarijoukkojen komentaja Jean Baptiste Estienne esitti vuonna 1921 ajatuksen mekanisoidusta joukosta, joka kykenisi yhden yön aikana murtautumaan vihollisen etulinjasta 80 kilometrin syvyyteen.

Asko Itkonen

Ranskan tankit 1915-1950

28. Camp de COËTQUIDAN
Char d'assaut se dirigeant vers le Garage

9. - Char Renault vu de l'arrière.

Asko Itkonen

Ranskan tankit 1915-1950

Ranskan tankit 1915-1950

Toinen painos

Copyright © 2026 Asko Itkonen

Kaikki oikeudet pidätetään

Ulkoasu Asko Itkonen

Kustantaja: BoD · Books on Demand,

Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,

Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-1929-9

Sisällysluettelo

ESIPUHE 9
LUKIJALLE 10
TANKKI SYNTYY ENSIMMÄISEN MAAILMANSODAN ASEMASODAN MURTAJAKSI 11
Tankin kehitys vuonna 1915, piikkilankaesteiden raivaajasta hyökkäysvaunuksi 11
Taisteluhautojen ylittäjän kehityksen ensiaskeleita vuoden 1915 syksyyn asti 13
Piikkilankaesteiden raivaajien suunnittelua 17
Ensimmäiset tankin prototyypit syntyvät vuoden 1915 toisella vuosipuoliskolla 20
Schneider CA, Ranskan ensimmäinen tankki 23
Ranskan tankkijoukkojen perustaminen ja kalusto 27
Schneider CA1 tankin ominaisuudet ja tekninen kuvaus 29
Schneider CA1 tankkien tuotanto ja rakennemuutokset 34
Schneider CA1 tankkien taistelukäytöstä 36
Saint Chamond, Ranskan toinen tankki 38
Saint Chamond tankin teknisiä ominaisuuksia 39
Saint Chamond tankin aseistus sekä sähköinen voimansiirto 41
Saint Chamond tankkituotannosta 43
Saint Chamond tankkien ensimmäinen taistelu ja siirto kuljetustehtäviin 46
Schneider CD tykinvetäjä 50
Schneider CA2, CA3 ja CA4 versiot 52
Char 25 t Saint Chamond prototyyppi Saint Chamond tankin korvaajaksi 54
Ranskan uusi kevyt Renault FT17 tankki 55
Renault FT17 tankin rakenteesta 57
Renault FT17 taistelukäytöstä 62
Renault FT17 ensimmäisen maailmansodan jälkeen 63
Renault FT17 nimen merkityksestä 63
Liberty Tank Mark VIII 65
Mark VIII tankin rakenne 67
Ranskan Char C2 myöhästyy ensimmäisen maailmansodan ratkaisutaisteluista 68
Mark VIII proto ja tankkitilaukset 69
Johtopäätöksiä ensimmäisen maailmansodan tankkien kehityksestä ja käytöstä 70
TANKKIEN KEHITYS MAAILMANSOTIEN VÄLISENÄ AIKANA 73
1920-luvulla käyttöön otetut tankit 75
Char 1A ja 2C 75
Estiennen ajatuksia tankkien käytöstä 78
Keskiraskaan tankin kehitysprojektin käynnistäminen 1920-luvun alussa 79
Delaunay-Bellevillen prototyyppi 79
Char B1 tankin valmistukseen johtaneet prototyypit 80
1930-luvulla käyttöön otetut keskiraskaat tankit 83
Char B1 keskiraskas tankki 84
Char B1 bis 85
Char B1 ter 86
Char B1 tankkien käyttö 86

Kevyen jalkaväen tulitukitankin kehittäminen 1920-luvun puolesta välistä alkaen 90
Renault NC 90
Renault Modele 26/27 90
Renault NC31 Char D1 tankkien esisarjana 92
Char D1 93
Panssarirykmentin komentotankki/radiotankki 95
Char D2 96
Char D3 prototyyppi 101
Kevyt tela-alustainen yleisajoneuvo 1930-luvun Ranskan armeijan jalkaväen käyttöön 101
Citroen kevyen telatraktorin prototyyppi 102
Brandt kevyen telatraktorin prototyyppi 103
Renault UE kevyt telatraktori ja Renault UK perävaunu 103
Lorraine, Hotchkiss, Fouga, Berliet ja Renault prototyypit 105
Renault UE2 kevyt telatraktori 106
Ranskalaisen panssarintorjuntatankin kehitystyötä 1930-luvun alussa 109
Kevyt tankki jalkaväelle 1930-luvun alussa 110
Renault ZM / R35 110
Renault R40 111
FMC 36 112
Kevyt tiedustelutankki 1930-luvun Ranskan armeijan ratsuväen käyttöön 115
AMC 34 115
AMC 35 116
AMR 33 117
AMR 33 TSF 120
AMR 33 tankkien telakoneiston muutostöitä 120
AMR 33 miehistönkuljetus ja komentoversio 120
AMR 33 P 120
Renault YI 121
AMR 33 savutustankki 121
Renault AMR 35, Renault ZT 121
AMR Renault ZT 2 ja ZT 3 125
AMR ADF 1 126
Renault YS 126
Renault YS 2 127
Renault ZT 4 128
Maahanlasku- ja ratsuväkijoukkojen tankki 129
Citroen osallistui AMR kevyen tankin kehittämiseen Citroen P 103 prototyypillä 130
Kevyt tankki Ranskan jalkaväelle 131
Hotchkiss H35 131
The Char léger modèle 1935 H Modifié 39 132
Keskiraskas tankki Ranskan ratsuväkidivisioonille 1930-luvun puolessa välissä 135
Ratsu- ja jalkaväen tankeista 135
SOMUA S35 135
SOMUA S35 tankkien käytöstä 137
SOMUA SAu 40 138
SOMUA S40 138

Jalkaväen uuden keskiraskaan tankin suunnittelu 1930-luvun puolessa välissä 139
Char G1 140
Char G1P 141
Char G1F 142
Char G1B 143
Char G1L 143
Char G1R 144
Tankkien tornien suunnittelu Ranskassa 145
ARL 44 146
TANKIT VALTAAVAT TAISTELUKENTÄN TOISESSA MAAILMANSODASSA 149
LIITE Ranskan tankkituotantoa maailmansotien välissä 151

I 40375

36

ESIPUHE

Tämä kirja on tutkimustyö Ranskassa valmistettujen tankkien historiasta ensimmäisen maailmansodan alusta toisen maailmansodan loppuun asti.

Aseistettujen polttomoottoristen ajoneuvojen kehitys ja käyttöönotto tapahtuivat nopeasti ensimmäisen polttomoottoripyörän sekä kolmi- ja nelipyöräisen auton keksimisen jälkeen. Maailman ensimmäinen polttomoottorilla varustettu moottoripyörä Reitwagen valmistettiin Saksassa vuonna 1885. Sen suunnittelijoina olivat Gottlieb Daimler ja Wilhelm Maybach. Karl Benz patentoi 29.01.1886 ensimmäisen polttomoottorikäyttöisen auton. Sotilaskäyttöön suunnitellut ajoneuvot aseistettiin aluksi konekivääreillä. Ensimmäisenä panssarointina oli konekiväärin eteen asennettu teräksinen asekilpi. Ajoneuvojen suojaaminen teräslevyillä alkoi 1900-luvun alussa. Pian niihin asennettiin myös teräslevystä valmistettuja pyöriviä torneja. Ajoneuvoissa käytetyt kapeat täyskumiset ja ilmatäytteiset renkaat edellyttivät kova pohjaisen maaston tai tiestön ajoalustakseen.

Tankki kehitettiin Ranskassa ja Isossa-Britanniassa ensimmäisen maailmansodan konekiväärien, tykistön ja piikkilankaesteiden taisteluhautoihin pysäyttämän hyökkäyksen uudelleen liikkeelle saamiseksi. Tankissa yhdistettiin polttomoottorilla liikkuvien kuorma-autojen ja telatraktoreiden parhaat ominaisuudet aseistetun panssarilla suojatun rakenteen sisälle. Erilaisia kolmi- ja nelipyöräisiä ajoneuvoja oli käytetty aivan 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa lähinnä konekiväärien moottoroituina alustoina. Tämän ajan panssaroidut pyöräajoneuvot pystyivät liikkumaan vain tiestöllä ja kovalla ajoalustalla. Tela oli ratkaisu aseistetun, suojatun ajoneuvon käyttämiseksi myös maastossa, pehmeillä ja hirvittävän tykistötulen rikkomalla ensimmäisen maailmansodan taistelukentällä.

Ensimmäisen maailmansodan rauhanehdot kielsivät Saksalta tankkien kehittämisen ja valmistuksen. Vallankumousten kaataman tsaarin Venäjän jälkeen syntynyt Neuvostoliitto käynnisteli vasta omaa tankkituotantoaan. Miten Ranska käytti maailmansotien välissä ensimmäisen maailmansodan aikana tankkien suunnittelussa ja valmistuksessa saavuttamansa etumatkan? Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Ranska oli todellinen panssarivaunujen suurvalta. Ranskan armeijan käytössä oli noin 2 800 kevyttä Renault FT17 tankkia. Isossa-Britanniassa uskottiin ilmeisesti lujemmin Kansainliiton ”ikuisen rauhan” säilyttämiskykyyn. Iso-Britannia supisti voimakkaasti ensimmäisen maailmansodan panssarijoukkojaan ja romutti runsaasti valmistamiaan tankkeja. Muilla valtioilla ei ensimmäisessä maailmansodassa eikä heti sen jälkeen ollut merkittävää omaa tankkituotantoa.

Ranska säilytti suuren osan panssarijoukoistaan palveluskäytössä ja reservissä. Panssarijoukkoihin oli sijoitettu 1260 tankkia. Loput Renault FT17 tankeista säilytettiin taistelukuntoisina. Ranskalla olikin 1920-luvun alussa maailman suurimmat panssarijoukot. Vahvat panssarijoukot ja suuri tankkien lukumäärä hidastivat hetken tankkien uusimisprosessia. Toisena syynä tankkikehityksen hidastumiseen oli varmastikin ensimmäisen maailmansodan vaurioiden korjaukseen tarvittavat mittavat varat. Jean Baptiste Eugene Estienne laati vuonna 1922 viralliset linjaukset pitkän ajan tankkikehityksen suunnasta. Linjauksiin ei kuulunut uuden kevyen tankin valmistamista. Estienne näki ensisijaisen tarpeen raskaiden läpimurtotankkien suunnittelulle ja valmistukselle.

Tämä tutkimustyö on kunnianosoitus erityisesti Ranskan tankkien ennakkoluulottomille kehittäjille, valmistajille ja taistelukäyttöön ottajille. Ranskalaisen tankin kehitys on mielenkiintoinen myös syystä, että Suomen ensimmäinen panssarivaunu Renault FT17 hankittiin juuri Ranskasta. Olisiko Ranskasta löytynyt Renault FT17 tankin seuraaja 1930-luvun alussa?

LUKIJALLE

Tämän tutkimustyön ensimmäinen osa 1910-luvun loppuun perustuu suurelta osin kirjoihin Tanks in the Great War 1914 - 1918, Brevet-Colonel J.F.C. Fuller ja Tanks 1914 - 1918, Liut.Colonel Sir Albert G. Stern. Nämä lähteet lienevät eräät luotettavimmista, koska Fuller toimi Ranskaan sijoitettujen tankkijoukkojen komentajana ja Stern vastasi suurimmalta osalta Ison-Britannian tankkien suunnittelun ja valmistuksen koordinoinnista. Nämä kirjat on julkaistu pian ensimmäisen maailmansodan päättymisen jälkeen 1920-luvun alussa. Tutkimustyön toinen osa, maailmansotien välinen aika, perustuu vastaavan ajan ranskalaisista tankeista koottuun kuva-aineistoon. Tankkeihin ja niiden kehitykseen liittyvä tieto on koottu ympäri internettiä hajallaan olevasta panssarialan harrastajien ja panssarialan yhteisöjen internettiin laatimista tiedon palasista. Tutkimustyön kuva-aineisto on noin 105-70 vuotta vanhaa. Alkuperäiset kuvat antavat varmasti oikean käsityksen tankkien kehityksen ja käytön ajalta. Kuvat ovat hyvänä lähteenä vaikkapa myös pienoismallien rakentajille.

Maailmansotien välissä tapahtunut ranskalaisten tankkien kehitystyö ja tuotanto on mielenkiintoinen myös syystä, että Ranskalla oli ennen toisen maailmansodan alkua maailman paras ja tehokkain tankkikalusto. Natsi-Saksan hyökätessä Ranskaan vuoden 1940 toukokuussa Saksalla oli käytössään 2 445 tankkia. Tankeista suurin osa oli kevyesti aseistettuja. Ranskalla ja liittoutuneilla oli käytössään lähes 4 000 tankkia, joista suuri osa oli saksalaisia tankkeja paremmin aseistettuja. Tankkien ja muun sotakaluston määrä eivät useinkaan ratkaise sodan lopputulosta. Ranskan ja liittoutuneiden passiivinen puolustus johti vuoden 1940 kesän alussa täydelliseen tappioon natsi-Saksan panssaridivisioonien nopeaan, syvälle ulottuviin tavoitteisiin perustuneen liikesodan, salamasodan, seurauksena.

Tankki ja sitä torjumaan kehitetyt järjestelmät syntyivät ja kehittyivät rintarinnan. Välillä monet panssarintorjunnan asiantuntijat ovat nähneet tankin roolin taistelukentällä romahtaneen. Tankki ja sen eri käyttötarkoituksiin kehitetyt taisteluajoneuvot ovat kuitenkin säilyttänyt asemansa taistelukentän liikkeen ja vastustajan panssarikaluston tuhoajina. Viime vuosienkin taistelukokemusten perusteella monet Yhdysvaltojen kenraalit sanovat, että eivät lähtisi taisteluun ilman tankkeja. Vihollinen pystytään tuhoamaan monilla nykyaikaisilla asejärjestelmillä. Tankki eri muunnoksineen tarvitaan vähintäänkin täydentämään vihollisen tuhoaminen ja hyökkäyksen tavoitealueiden haltuunottoon ja miehittämiseen. Tankin kehityksen ja historian tuntemus luo vankan perustan myös tämän ajan panssarialan tuntemiselle ja kehittämiselle

Kiinnostuin tankkien historiasta ja kehityksestä syntyi jo 1970-luvun lopussa panssariupseerin koulutukseen liittyen. Kiinnostuksen seurauksena aloin kirjoittaa tankin / panssarivaunun kehityksestä ja nykytilasta kertovia artikkeleita Panssarikillan julkaisemaan Panssarilehteen. Vuosikymmenten saatossa tankin historiasta on löytynyt aina uutta ja kiehtovaa tietoa.

Ranskan tankit 1915-1950 on tutkimustyö ranskalaisen tankin kehityksestä ensimmäisestä maailmansodasta toisen maailmansodan loppuun. Tankki kehitettiin Isossa-Britanniassa ja Ranskassa lähes samanaikaisesti ensimmäisen maailmansodan taisteluhautoihin pysähtyneen hyökkäyksen uudelleen käynnistämiseksi. Tankki pystyi murtamaan piikkilankaesteiden sekä tykistön ja konekivääreiden tulella toteutetun puolustuksen. Ensimmäisen ja toisen maailmansodan välisenä aikana monet valtiot luottivat Kansainliiton voimaan rauhan säilyttäjänä. Monissa maissa tankkien kehitys hidastui tai lähes pysähtyi. Ranska jatkoi tankkiensa kehitystyötä sotien välisenä aikana. Ranska valmisti sotien välisenä aikana Neuvostoliiton jälkeen eniten uusia tankkeja. Ensimmäisen maailmansodan rauhanehdot kielsivät Saksalta tankkien kehittämisen ja valmistamisen. Yhdysvallat vetäytyi omalle mantereelleen ja jatkoi hitaasti tankkien kehittämistä.

9 789528 019299